

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

พ.ศ. ๒๕๖๘

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต
กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า ชาวไทยที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งกำเนิด
และมีถิ่นฐานในประเทศไทย มีอัตลักษณ์ และสังคมนิยม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อ
ตามจารีตประเพณีร่วมกัน หรือมีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับสังคมไทย

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

“พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ความรู้ ความเชื่อ จารีต ประเพณี และสำนึกความเป็นชุมชนร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์

“สภา” หมายความว่า สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิด บนความหลากหลายในชาติกำเนิด ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ เพศสภาพ หรือวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา ๖ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำได้

การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำได้

มาตรา ๗ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู แสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ศาสนา ศรัทธาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียม ตามจารีตประเพณีอันดีงามที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

การบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องผสมกลมกลืนทางศาสนา วัฒนธรรม หรือทำลายวัฒนธรรมของตน รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีเป้าหมายหรือมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกพรากจากความผูกพัน วิถีปฏิบัติ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตน จะกระทำได้

มาตรา ๘ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการจัดการศึกษาด้วยภาษาของตนเองที่เหมาะสมกับวิถีทางวัฒนธรรม ร่วมกับการศึกษาของรัฐทุกระดับ เพื่อให้บุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ และสามารถสืบทอดวัฒนธรรมและภาษาของตนเองได้ และรัฐพึงให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว

มาตรา ๙ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามความจำเป็นต่อการดำรงชีพหรือกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิในการจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุกรรมพืชและสัตว์อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและระบบนิเวศอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ตลอดจนดำรงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ทะเล และชายฝั่งทะเล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย

(๒) สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ตามภูมิปัญญาที่ได้สืบสานรักษา และต่อยอดจากมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนเพื่อการดำรงชีพ โดยไม่เกิดการทำลายให้เสียสมดุลหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

(๓) สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ มีความปลอดภัย ปลอดภัยจากมลพิษ และวัตถุอันตรายใด ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการของภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือโครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรมในกรณีที่เกิดผลกระทบจากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการดังกล่าว

(๔) สิทธิในการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องถูกพรากจากที่ดิน เขตแดน ทรัพยากรธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยของตน โดยปราศจากการรับรู้ล่วงหน้า เพื่อการใช้สิทธิได้แย่งตามกฎหมายอย่างอิสระ สิทธิในการได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม โดยจะจัดให้อยู่ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมกับการดำรงวิถีชีวิต และมีการรับรองสถานะของที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(๕) สิทธิในการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองได้อย่างเสรี รวมทั้งการดำรงรักษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน สังคม และวัฒนธรรมอันมีลักษณะเฉพาะของตน

มาตรา ๑๑ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การประเมินผลกระทบ รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ปันฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนโครงการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือชุมชน

การมีส่วนร่วมตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

มาตรา ๑๒ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การบริการของรัฐ และสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ อย่างเสมอภาคทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข

หมวด ๒

คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม

(๕) ประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สี่

(๖) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ

(๗) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน แรงงาน สวัสดิการสังคม สาธารณสุข หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินด้านละหนึ่งคน

(๘) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเก้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสภา

(๙) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหากำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

การสรรหากรรมการตาม (๗) (๘) และ (๙) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพที่เหมาะสม

ให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๔ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี
- (๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
- (๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๕ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการ

ตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และที่สอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๖) กำหนดมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น

(๗) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรวมถึงการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ วรรคสองด้วย ทั้งนี้ การร้องทุกข์ การรับเรื่องร้องทุกข์ การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และการกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) จัดให้มีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๙) พิจารณารายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๐ (๖) และกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยา

(๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปีและการเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา ๒๐ (๗)

(๑๑) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ตามความจำเป็นและเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ให้ยุบเลิก

การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๓) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อกำหนดของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบข้อกำหนดดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ

(๕) รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา

(๖) ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๗) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ

หมวด ๓

สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีสภาสถาบันหนึ่ง เรียกว่า “สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม จำนวนรวมแล้วไม่เกินสามร้อยคน

การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือกและการถอดถอนสมาชิก และจำนวนสมาชิกที่มาจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์ และสภา

มาตรา ๒๒ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
- (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๒๑
- (๔) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๕) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๒๓ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่มีการประชุมสภาครั้งแรก เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่

ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สภาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกแทน

มาตรา ๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒
- (๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาสามครั้งติดต่อกัน
- (๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๖) ถูกถอดถอนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เลือกกันเองตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๖ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มาซึ่งสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคสอง ให้มีการประชุมสภาครั้งแรก เพื่อเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขาธิการสภา และกรรมการบริหารสภา

การเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขาธิการสภา และกรรมการบริหารสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้ประธานสภา รองประธานสภา และเลขาธิการสภา พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

มาตรา ๒๗ ให้มีการประชุมสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานสภา หรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้

มาตรา ๒๘ สภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และภาษา รวมทั้งส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและสนับสนุนกระบวนการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ภูมิปัญญาตามจารีตประเพณี และมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๖) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๗) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสภาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามภารกิจในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๘) เสนอชื่อผู้แทนสภาเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเป็นผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในการเข้าร่วมประชุมในฐานะส่วนหนึ่งของคณะผู้แทนรัฐบาล ตามภารกิจในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๙) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๑๑) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๐ (๕) หรือส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๑๒) ศึกษา ติดตาม และรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนองค์กร และเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

(๑๔) ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภา และขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากศูนย์

(๑๕) มอบหมายให้สมาชิกดำเนินการหรือปฏิบัติการที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา

มาตรา ๒๙ ให้สภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร การบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของสภา

ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สภาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ให้สภาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรมด้วย

มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการบริหารสภาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสภา เป็นประธานกรรมการบริหารสภา รองประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการบริหารสภา และกรรมการบริหารสภาจำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งที่ประชุมสภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม และให้เลขานุการสภา เป็นกรรมการบริหารสภาและเลขานุการกรรมการบริหารสภา

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้กรรมการบริหารสภา พ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสภา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

มาตรา ๓๑ ให้ศูนย์มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภา โดยให้มีหน้าที่ และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) รับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๑ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เป็นสมาชิก

(๒) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามความจำเป็น ในการดำเนินงานให้แก่สภา

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภา

(๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสภาเพื่อเสนอรัฐมนตรีและคณะกรรมการ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภา

หมวด ๔

ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

(๔) อนุกรรมการผู้แทนสภา จำนวนไม่เกินเจ็ดคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘ บรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลประชากร ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

หมวด ๕

พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

แผนแม่บทและแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้โดยไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงเขตหรือสถานะ หรือเพิกถอนสภาพพื้นที่ของรัฐ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ สุขภาพอนามัย หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงกับหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป

มาตรา ๓๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในข้อกำหนดของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย

มาตรา ๓๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามข้อกำหนดของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย

(๑) ก่อสร้าง แฝวถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกิน การสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสาม ของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหาร พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่บริหารพื้นที่ คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๔๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อกำหนดของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชน เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ โดยอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ข้อกำหนดในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เพ่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตราย ต่อความมั่นคงของรัฐ สุขภาพอนามัย หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องไม่ขัดหรือแย้ง กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ และเมื่อจัดทำเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

(๒) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อศูนย์เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย

(๓) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) เสนอให้มีการปรับปรุงแผนแม่บทหรือแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อชุมชนเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗

(๕) ประสานงานการรับความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๕) (๗) (๘) และ (๙) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการออกระเบียบตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

มาตรา ๔๔ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๕ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ดำเนินการขึ้นทะเบียนและให้มีการเลือกตั้งตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนด และจัดให้มีการประชุมสภาคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรกเพื่อเลือกประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รองประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เลขานุการสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และกรรมการบริหารสภาคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และสรรหากรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๓ (๘) ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เลือกสมาชิก สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๖ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๗ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมนำข้อมูลเกี่ยวกับเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ ที่ได้จัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิต ชาวกระเหรี่ยง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ภูมิธรรม เวชยชัย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง รวมทั้งมีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับสังคมไทย จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สามารถดำรงวิถีชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้นสมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้